

Maailma Aarengu Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

LEADER-vedajad vaagisid koostöönippe

Virumaa Koostöökogu ja Kirderanniku Koostöökogu koostöös sündinud rahvusvahelisel konverentsil vaagisid LEADER-tegevusgruppid võimalusi, kuidas kaasata inimesi veelgi aktiivsemalt oma tegevusse.

Mai lõpus toimunud rahvusvahelise konverentsi eesmärk oli kuulata LEADER-tegevusgruppide kogemusi inimeste kaasamisel ühistööle.

Praeguseks on Eestis LEADER-tegevusega liitunud lõviosa omavalitsusi. Üks viimaseid liitujaid oli Narva-Jõesuu linn, kus konverents ka toimus.

Info jagamine oluline

Maamajanduse infokeskuse maaeluvõrgustiku büroo juhataja Ave Bremse kinnitusele ei ole nad eemale jäänud piirkondadele LEADER-tegevusega liitumiseks peale käinud, informatsiooni on aga jagatud küll.

Bremse sõnul annab inimeste rohke kaasamine arenguprotsessile sisu ning usu arendajate vastu kohtadel. "Samuti on seeläbi võimalik jagada informatsiooni ning tekib uusi ideid nii arendajatel kui kaasatutel," selgitab ta.

Kaasamise puhul on oluline, et seda mõeldakse tõsiselt ning et juurde liidetakse neid, keda need teemad puudutavad. "Kaasama peab algeltapisi," on ta veendunud, samuti tuleb protsess muuta inimestele mugavaks. Peale info jagamise on oluline ka pidevalt tagasisidet saada.

"Kui mingis protsessis tehakse just selliseid otsuseid, siis tuleb selgitada, miks just nii on tehtud. Ebameeldivaid otsuseid on kergem taluda, kui otsustusprotsessiga kursis olakse," lisas ta.

LEADER-tegevuse puhul on Bremse sõnul oluline see, et algatus tuleb altpoolt, mitte pole ülevalt peale surutud. Samuti on oluline, et tegutsetakse piirkonnapõhiselt, mis paneb samas piirkonnas kõrvuti elavad inimesed koostööde tegema ning nende vahel tekib võrgustik.

Eduni viib mitu teed

Valgamaa partnerluskoguga seotud koolitaja Ivika Nõgel oli teinud kolme inimese põhjal uuringu, püüdes saada selgust, millised on need omadused, mis teevad inimese kaasamisel edukaks.

Selleks analüüsis ta kolme erisuguste isikuomadustega inimest oma piirkonnast, esitades neile samalaadseid küsimusi. "Ma tahtsin välja selgitada, mis on eduka kaasamise valem," tunnistas ta.

Kui kõik kolm, keda uuriti, saavutavad kaasamises edu, siis see, kuidas nad seda teevad, on täiesti erisugune. "Nii oli üks inimene, keda ma uurisin, nii tagasihoidlik, et ta ei palunud inimestelt abi. Nood pakkusid seda hoopis ise.

Teine, tõeline karismaatiline kogukonna liider, soovastu

Narva-Jõesuus toimunud rahvusvahelisel konverentsil jagasid osalejad oma ettekujutusi sellest, kuidas inimesi paremini oma tegevusse kaasata.

2 x VIRUMAA KOOSTÖÖKOGU

palus küll ja keegi ei öelnud ära," tunnistas Nõgel, et selleks, et inimesi ühistegemisse ja -üritustesse kaasata, on mitmeid võimalusi ja kõik kolm uuritud varianti olid edukad.

Rohkem kui LEADER-tegevus

Pandivere piirkonda ühendav tegevusgrupp Paik loodi juba pisut varem, kui LEADER-liikumine Eestise jõudis, ning ka ülesanded on sellel tegevusgrupil veidi laiemad kui tavaliselt. Nii näiteks on tegevusgrupp korraldanud piirkonnas ühise jäätme-käitluseeskirja väljatöötamise ning pakub ettevõtetele inkubatsiooniteenust.

"Alguses oli raske," tunnistas MTÜ Paik juht Aivar Niinemägi, kelle sõnul on selle ilmekaks näiteks see, et kui nad korraldasid ettevõtjatele koolitust, siis oli saalis neli inimest. Kaks lektorit ja kaks korraldajat. Pikapeale on kohalikud ettevõtted ja mittetulundusühingud organisatsiooni omaks võtnud ning nüüd tul-lakse ettevõtmistega juba kenasti kaasa.

Paik on läinud kaasamisega sellist teed, et on loonud tu-geva kaubamärgi - "Pandivere paeriik allikate allikal" - ning püüab selle alla koondada kõike, mis piirkonnale iseloomulik, ja teeb selle kaudu tegevusgrupi liikmetele ühist turunduskampaaniat.

Nii näiteks on Pandivere pannud kaardile paetee, mis hõlmab kohalikke vaatamisväärsusi, peale selle on neil ka paetee, mida külma ilmaga soojasamiseks juua saab. No ja kui on Pandivere paeriik, siis ei saa läbi ilma rahata: selleks on kohapeal olemas oma raha - paero -, mis loomulikult samuti kohalikust paest valmistatud.

"2009. aasta on Pandivere paeriigis kuulutatud paeaastaks, 2010. aastal tahaksime koostöös Virumaa Koostöökoguga välja kuulutada paeaasta tervel Virumaal ning aasta hiljem juba terves Eestis. Eesti

Üheks suuremaks elamuseks oli osalejatele Kiviõli põlevkivikarjääri külastamine.

rahuskivi väärrib sellist tähelepanu," on Niinemägi kindel.

Keegi ei jää kõrvale

Soome LEADER-tegevusgrupi Sepra nimi tuleb eesti-keelsest sõnast "sõber". "Paljud on meilt küsinud, kas see nimi ka tähendab midagi ning kas sellel on mingi seos sebraga. Tegelikult tuleb see aga eestikeelsest sõnast "sõber" ning on ajalooline seetõttu, et kunagi kutsusid soomlased eestlasi, kellega nad sõbrakaubandust pidasid, just nii," selgitas tegevusgrupi juht Marjo Lehtimäki LEADER-tegevusgrupi nime saamist.

Sepra tegutses Kagu-Soomes Vene piiri lähedal Läänemere kaldal. Ühingu tegevusega on seotud seitse valda. Kokku on tegevusgruppe Soomes 55. 2007.-2013. aastani koostatud strateegia näeb piirkonnale ette 5 miljonit eurot.

Kokku on tegevusgrupil kümme valdkonda, millega te-gelda. Need on ettevõtlus, taas-

tuvenergia, infrastruktuur, kultuur, lapsed ja noored, teenused, teadmised, keskkond, rahvusvahelised suhted ning koostöö.

Tegevusgrupi juhatuses on kümme inimest, peale nende veel sama palju teemagrupid esindajaid. Töötajaid on kolm. Grupid kogunevad alati enne rahataotluste läbivaatamist, siis arutatakse kõik taotlused läbi ning kui on aeg raha eraldamise otsuseid teha, saavad teemagrupid esindajad neid kaitsta.

"Meile on oluline, et ükski inimene, kellel on olemas hea idee, ei jääks kõrvale ning ükski mõte teostamata seetõttu, et seda ei osata piisavalt hästi vormistada," ütles Lehtimäki, kelle sõnul püüavad nad inimesi igati abistada ning see on ka põhjus, miks teemagrupi esindajad juhatuses juurde kuuluvad.

Taotlusvoorusid, kus toetusm- mmasid jagatakse, on aastas neli - see tagab, et kui keegi jääbki taotluse esitamise täht-

ajaga hiljaks, ei pea ta rahastamist liiga kaua ootama.

Teevad esimesi samme

Kui soomlaste kogemused LEADER-tegevuse rakendamisel on pikemad kui eestlastel, siis Ungari oli tulnud konverentsile ning sellele järgne-nud õppereisile eesmärgiga õppida Eesti kogemusi. "Te olete LEADER-tegevuses meist pika sammu jagu ees," kinnitas Katalin Horvath.

Kui eelmisel aastal külastasid nii Virumaa Koostöökogu kui ka Kirderanniku Koostöökogu liikmed Ungari Doonau-äärset tegevuspiirkonda, siis nüüd oli nende kord näidata, milline on maaelu ja selle arendamine Eestis.

Horvathi kinnitusele on tegevuspiirkonnad Ungaris alles loomisjärgus ning strateegiad väljatöötamisel. Eesti tegevusgrupid samal ajal on suurelt jaolt strateegiad praegu-seks juba valmis saanud ning on asunud nende rakendamise juurde.

Umbes sama kaugelt on LEADER-tegevusega jõudnud ka Šotimaa, mille esindaja küll keerulise majandusolukorra tõttu Eestisse tulla ei saanud. Šoti esindaja ettekande ette lugenud Kirderanniku Koostöökogu projektijuht Ivika Maidre, kes sealset tegevusgruppi West-Lothiani maakonnas ka külastanud on, kinnitas, et nende meetmedki on Eesti omadega sarnased. Peale selle on seal probleeme külade äräloigatusega, mistõttu on nendele oluline ka infrastruktuuri probleemide lahendamine.

Kahepäevasel rahvusvahelisel konverentsil osalesid peale Eesti mitmete tegevusgruppide, ungarlaste ja soomlaste ka poolakad ja bulgaarlased.

Külalised viidi pärast kogukonna kaasamisele pühendatud konverentsi lõppemist ekskursioonile, kus neile tutvustati Virumaa Koostöökogu ja Kirderanniku Koostöökogu piirkonnas olevaid vaatamisväärsusi.

IVIKA MAIDRE